

РОЗДІЛ ПЕРШИЙ

Важливий пасажир у «Таврському експресі»

Зимовий ранок, п'ята година, Сирія. Уздовж платформи в місті Алеппо розтягнувся потяг, котрий у залізничних путівниках велично називався Таврським експресом. Він складався з кухні, вагона-ресторану, спального вагона та двох пасажирських вагонів місцевого сполучення.

Біля підніжки спального вагона стояв молодий французький лейтенант у розкішному однострої, бесідуючи з невисоким чоловіком, закутаним по самі вуха, у якого з-під одягу виднілися тільки частина червоного носа та кінчики закручених догори вусиків.

Було достобіса зимно, і хоча проваджати помітного незнайомця виявилось справою не з приємних, лейтенант Дюбоск мужньо виконував свій обов'язок. Із його рота линули вишукані фрази досконалою французькою. Хоча він, по суті, не розумів, що ж, власне, відбувалося. Так, лише чутки, як завше буває в таких випадках. Роздратування генерала ставало щоразу сильнішим. А тоді прибув цей чужинець-бельгієць, здається, із самої Англії. Минув тиждень, вельми напружений і дивний. І тоді дещо сталося. Один дуже відомий офіцер наклав на себе руки, інший пішов у відставку, і похмурі обличчя раптово втратили свою стурбованість, а деякі військові

обмеження було послаблено. А генерал, генерал того самого лейтенанта Дюбоска, аж наче помолодшав років на десять.

Дюбоск почув випадково частину розмови генерала з чужинцем. «Ви врятували нас, *mon cher*¹, — розчулено сказав генерал, його знамениті сиві вуса тремтіли. — Ви врятували честь французької армії, запобігли значному кровопролиттю! Чим я можу віддячити вам за те, що вислухали моє прохання? Подолали такий далекий шлях...»

На що чужинець (то був мсьє Еркіюль Пуаро) гречно відповів: «Чи ж годен я забути, як ви колись врятували мені життя?» Генерал заперечив, мовляв, його заслуги перебільшені, а потім, згадавши Францію, Бельгію, славу, честь та інші споріднені речі, вони щиро обнялися, і на тім їхня бесіда скінчилась.

Що ж там усе-таки сталося, лейтенант Дюбоск так і не допетрав. Наразі він мав посадити мсьє Пуаро на Таврський експрес, і виконував це доручення старанно й завзято, як і належало молодому офіцерові з перспективою кар'єрного зростання.

— Сьогодні неділя, — сказав лейтенант Дюбоск. — У понеділок, тобто завтра ввечері, ви будете в Стамбулі.

Це він мовив уже не вперше. Такі повторення притаманні розмовам на платформі перед відправленням потяга.

¹ Мій дорогий (*фр.*).

— Саме так, — погодився Пуаро.

— Гадаю, ви маєте намір залишатися там на кілька днів?

— *Mais oui*¹. Я ще не був у Стамбулі. Було б шкода проминути його... *comme ça*². — Він клацнув пальцями, щоб висловити це чіткіше. — Немає потреби квапитися... Я залишуся там на кілька днів як турист.

— *La Sainte Sophie*³ — дуже красиве місце, — зауважив лейтенант Дюбоск, який ніколи його не бачив.

На платформу дмухнуло холодним вітром. Обоє чоловіків зіщулилися. Лейтенант Дюбоск нишком поглянув на годинник. За п'ять хвилин п'ята... Ще п'ять хвилин!

Збентежившись, що супутник міг помітити цей нетерплячий погляд, спробував відновити бесіду.

— У що пору року небагато подорожують, — сказав він, кивнувши на вікна спального вагона.

— Саме так, — погодився Пуаро.

— Сподіватимемося, що у Таврських горах не замете.

— Таке трапляється?

— Іноді. Але не цього року.

— Тоді залишається сподіватися, — сказав мсьє Пуаро. — Новини погоди з Європи не вельми втішні.

— Навіть кепські. На Балканах повно снігу.

— Чув, що й у Німеччині також.

¹ Саме так (*фр.*).

² От-от (*фр.*).

³ Свята Софія (*фр.*). Ідеться про собор Святої Софії в Стамбулі.

— *Eh bien*¹, — швидко сказав лейтенант Дюбоск, щоб попередити ще одну паузу. — Завтра ввечері, о дев'ятнадцятій сорок, будете в Константинополі.

— Так, — сказав мсьє Пуаро й розпачливо продовжив: — *La Sainte Sophie*, кажуть, дуже гарна.

— Розкішна, повірте мені.

Над ними, у віконці одного зі спальних вагонів, відсунулися шторки й звідти визирнула молода жінка.

Мері Дебенгем майже не спала відтоді, як минулого четверга вирушила з Багдада. Ні в потягу до Кіркука, ні в кімнаті відпочинку в Мосулі, ні минулої ночі в потягу вона так і не виспалася. Утомившись лежати без сну в спекотній задусі купе, змусила себе встати й тепер виглядала з вікна.

Начебто Алеппо. Звісно ж, нічого цікавого. Просто довга, погано освітлена платформа, чути, як сперечаються араби. Під вікном двоє чоловіків розмовляють французькою. Один із них французький офіцер, а інший — невеликий чоловічок з величезними вусами. Вона ледь усміхнулася. Ніколи в житті вона не бачила когось настільки закутаного. Напевно, надворі дуже холодно. Ось чому в потягу так напочегарили. Вона спробувала відчинити вікно, але воно не піддавалося.

До чоловіків підійшов провідник спального вагона й повідомив їм, що потяг от-от рушить. Мсьє було б краще попрямувати у свій вагон. Маленький чоловічок

¹ Добре (фр.).

підняв свого капелюха. Оце-то голова, як справжнісіньке яйце! Попри свою стурбованість Мері Дебенгем розсміялася. Кумедний чоловічок. Із тих, кого ніколи не сприймаєш серйозно.

Лейтенант виголошував свою прощальну промову. Він підготував її заздалегідь і притримав до останньої хвилини. Чудові та дуже вишукані слова. Відмовляючись здаватися, мсьє Пуаро відповідав тим же.

— *Envoiture, Monsieur*¹, — втрутився провідник спального вагона.

Показуючи неприховане небажання їхати, мсьє Пуаро піднявся у потяг. Провідник попрямував за ним. Мсьє Пуаро помахав рукою. Лейтенант Дюбоск віддав честь. З пронизливим скреготом потяг повільно рушив.

— *Enfin!*² — пробурмотів мсьє Еркюль Пуаро.

— Бр-р-р-р, — сказав лейтенант Дюбоск, аж тепер зрозумівши, наскільки він замерз.

— *Voila, Monsieur*³. — Театральним жестом провідник показав Пуаро красу його спального вагона й акуратність складеного багажу. — Невеличку валізу мсьє я помістив сюди.

Його протягнута рука на щось натякала. Еркюль Пуаро вклав туди складену банкноту.

¹ По вагонах, мсьє (*фр.*).

² Нарешті (*фр.*).

³ От, мсьє (*фр.*).

— *Merci, Monsieur*¹. — Провідник заговорив швидко й діловито. — Квитки мсьє у мене. Також я попрошу ваш паспорт. Мсьє сходить у Стамбулі, так?

Пуаро кивнув.

— Здається, тепер люди подорожують неохоче? — запитав він.

— Ні, мсьє. У вагоні ще тільки двоє пасажирів. Обое англійці. Полковник з Індії та молода англійська леді з Багдада. Мсьє щось потрібно?

Мсьє замовив пляшку мінеральної води «Пер'є».

П'ята година ранку — незручний час для початку поїздки потягом. Ще дві години до світанку. Розуміючи, що цієї ночі він так і не проспав і що делікатну місію успішно завершено, Пуаро згорнувся калачиком у кутку і заснув.

Коли він прокинувся, було о пів на десяту, і чоловік попрямував у вагон-ресторан у пошуках гарячої кави.

Там сиділа тільки одна відвідувачка, без сумніву, та молода англійка, про яку згадував провідник. Вона була висока, струнка, чорнява, років двадцяти восьми. У тому, як вона сідала та як звеліла офіціантові принести їй ще кави, відчувалась діловитість, яка вказувала на те, що ця панянка добре знає світ і звикла подорожувати. Вона була одягнена в темний дорожній костюм із тонкої тканини, що ідеально пасував до спеки в потягу.

Не знайшовши цікавішого заняття, мсьє Еркюль Пуаро непомітно спостерігав за пасажиркою.

¹ Дякую, мсьє (*фр.*).

У нього склалася думка, що це одна з тих молодих жінок, які без проблем подбають про себе, де б вони не перебували. Врівноважена та компетентна. Йому більше сподобалась строга правильність її рис та ніжна блідість шкіри. Сподобалась глянцева чорнява голівка з елегантними завитками та її очі — спокійні, сірі й незворушні. Однак, вирішив Пуаро, вона була надто компетентна, щоб назвати її *jolie femme*¹.

Згодом у вагон-ресторан увійшов другий пасажир. Високий чоловік віком сорока-п'ятдесяти років, худорлявий, засмаглий, злегка посивілий на скронях.

— Полковник з Індії, — промовив про себе Пуаро.

Прибулий злегка вклонився дівчині.

— Доброго ранку, міс Дебенгем.

— Доброго ранку, полковнику Арбатнот.

Полковник стояв, поклавши руку на стілець поруч дівчини.

— Не заперечуєте? — запитав він.

— Звісно, ні. Сідайте.

— Ну, розумієте, за сніданком говорять небагато.

— Сподіваюся. Але я не кусаюсь.

Полковник сів.

— Бой! — гукнув він офіцерським голосом і замовив яйця та каву.

Його погляд на мить затримався на Еркюлеві Пуаро, а потім байдуже рушив далі. Пуаро, який безпомилково

¹ Красива жінка (*фр.*).

читав думки англійців, знав, що той чоловік собі подумав: «Просто якийсь клятий іноземець».

Вірні своїй національності, англійці були не надто говіркими. Вони обмінялися кількома короткими фразами, і незабаром дівчина встала та пішла у своє купе.

Під час обіду ті двійко знову сіли за один стіл і знову повністю ігнорували присутність третього пасажера. Розмова стала жвавішою, ніж за сніданком. Полковник Арбатнот говорив про Пенджаб та іноді розпитував дівчину про Багдад, де вона, як з'ясувалося, працювала гувернанткою. У ході бесіди вони виявили, що мають спільних друзів, що одразу ж зробило їхні стосунки привітнішими й теплішими. Вони обговорювали старого Томмі Якогось-то та Джеррі Якогось-ще. Полковник поцікавився, чи їде вона просто в Англію, чи зупиниться в Стамбулі.

— Ні, прямисінько в Англію.

— Шкода, правда?

— Я вже їхала цим маршрутом два роки тому, і тоді провела в Стамбулі три дні.

— А, розумію. Ну, мушу зізнатися, що дуже радий це чути, адже я також їду в Англію.

Сказавши це, він незграбно вклонився, ледь почервонівши.

«А наш полковник залюбливий, — подумав Еркюль Пуаро звеселівши. — У потягу це так само небезпечно, як і під час морської подорожі!»

Міс Дебенгем байдуже відповіла, що це було б дуже мило. Її манери були стриманіші.